

บทที่ 4

ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมกับทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก

ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การศึกษาทัศนคติทางการเมืองนั้นเป็นวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์แบบหนึ่ง ที่ช่วยให้เราเข้าใจว่า เพราะเหตุใดระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงประสบอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมืองตลอดระยะเวลา 50 กว่าปีที่ผ่านมา มีการปฏิวัติ-รัฐประหารเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้ระบบการปกครองของประเทศไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย เช่น อารยประเทศ สาเหตุหนึ่งที่เกิดขึ้นและได้มีการศึกษาวิจัยโดยนักวิชาการหลายท่านพบว่า ประชาชนไทยส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติทางการเมืองในลักษณะที่ยังไม่เข้าใจแนวความคิด หลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยดีพอหรือมีแนวความคิดที่สอดคล้องกับหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย¹

เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาล เป็นกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองที่มีความสำคัญกลุ่มหนึ่ง โดยมีบทบาทเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น ทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลจึงน่าที่จะได้รับการศึกษาวิจัยว่ามีผลกระทบต่อพัฒนาทางการเมืองการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยอย่างไร เนื่องจากว่าสมาชิกสภาเทศบาล เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับเลือกจากประชาชนในท้องถิ่น เข้ามาทำหน้าที่เสมือนตัวแทนเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้เลือก โดยมีหน้าที่แสดงมติดความต้องการของประชาชนผู้เลือกโดยผ่านออกทางเทศบัญญัติทางงบประมาณและการควบคุม การบริหารงานให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล การศึกษาวิจัยในเรื่อง "ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมกับทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก" นี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า ทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากมีลักษณะ

¹ ผลงานการวิจัยของนักวิชาการได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 อาทิ เช่นผลงานการวิจัยของ สุจิต บุญบงการ, ลิขิต อีระเวคิน, ทินพันธุ์ นาคะตะ, Stouffer, Hyman and Sheatsley เป็นต้น.

อย่างไร สอดคล้องกับกระบวนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไรรวมทั้งศึกษาว่าภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก จะมีความสัมพันธ์ต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองดังกล่าวหรือไม่ เพียงใด แต่ไหน มีอำนาจในการกำหนดทัศนคติทางการเมืองดังกล่าวเพียงใด

ในบทนี้ผู้วิจัยได้หาคำตอบต่อปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยการทดสอบสมมติฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ กล่าวคือสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากจะมีทัศนคติทางการเมืองไปในทางใด รวมทั้งศึกษาว่าตัวแปรทางด้านภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ กลุ่มการเมืองที่สังกัดและประสบการณ์ทางการเมือง มีส่วนสัมพันธ์กับการสร้างทัศนคติทางการเมืองดังกล่าวมากน้อยเพียงใด

ทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก

ในการศึกษาทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก จะศึกษาทัศนคติ 2 ลักษณะคือ ทัศนคติแบบเสรีนิยมและทัศนคติแบบอนุรักษนิยม

ทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม

อาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมจะมีลักษณะในทางตรงกันข้ามกับทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมนั่นเอง ความสำเร็จของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในสังคมหนึ่ง ๆ นั้น ยากจะเกิดขึ้นได้ หากประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นมีทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการหรืออนุรักษนิยม ซึ่งทำให้ประชาชนในสังคมนั้นสนับสนุนระบบการเมืองการปกครองแบบเผด็จการ

ในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นความเชื่อและทัศนคติส่วนใหญ่ของคนไทยยังนิยมการใช้อำนาจเด็ดขาด การยึดมั่นระบบเจ้านายและระบบอาวุโส ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะแบ่งไปตามลำดับชั้น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ยังคงมีอิทธิพลฝังรากลึกในสังคมไทยมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและทัศนคติของคนไทย ทั้งนี้ Siffin ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า หลักแห่งความเสมอภาค รวมทั้งหลักแห่งสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล² ไม่ได้มีการยอมรับอย่างเป็นทางการแต่ประการใดในสังคมไทย

²William J. Siffin, The Thai Bureaucracy : Institutional Change and Development (Honolulu : East West Center Press, 1986), pp. 162-63.

ทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยม

ทัศนคติที่เกื้อหนุนต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นได้แก่ ทัศนคติแบบ เสรีนิยม เพราะว่าแนวความคิดทางด้าน เสรีนิยม เป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตย Almond and Verba ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของประชาธิปไตยในสังคมใด นอก จากสังคมนั้นจะต้องมีรูปแบบที่เป็นประชาธิปไตยแล้ว ประชาชนในสังคมนั้นจะต้องมีระบบ ความเชื่อ ทัศนคติ ความรู้สึก และค่านิยมที่บุคคลมีต่อทางการเมืองในลักษณะที่สนับสนุน การปกครองประชาธิปไตยด้วย³ ทัศนคติแบบ เสรีนิยม เป็น เรื่องที่ เกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ ในด้านธรรมชาติของมนุษย์ เป็นความ เชื่อที่ว่ามนุษย์ เป็นผู้ที่มี เหตุผลและ เป็นผู้ที่มีสติถึง ความต้องการหรือผลประโยชน์ของตนเอง สามารถรู้ได้ว่าจะบรรลุถึงความต้องการหรือ จุดประสงค์ของเขายังไง โดยไม่ต้องให้ผู้อื่นมากอยชักนำ นอกจากนี้ทัศนคติแบบ เสรีนิยมยังมีลักษณะของการมีใจกว้างที่จะพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิจาร์ณญาณ อาศัย การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันก่อนที่จะมีการตัดสินใจ รู้จักประนีประนอมไม่ใช้ ตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งด้วยการใช้กำลังรุนแรง เป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพ สิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับความ เสมอภาคระหว่างบุคคลและรับความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ เป็นต้น ฉะนั้นทัศนคติแบบ เสรีนิยมจึง เป็นพื้นฐานสำคัญของวิถี ชีวิตแบบประชาธิปไตย⁴ สำหรับประเทศไทยซึ่งอยู่ในช่วงของการพัฒนาทางการเมือง เพื่อ ไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย การสร้างทัศนคติแนวความคิดแบบเสรีนิยม ซึ่งเป็นแนว ความคิดที่สอดคล้องกับการปกครองตามระบบประชาธิปไตยถือ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก

³ Gabriel Almond and Sidney Verba, The Civic Culture (Boston : Little, Brown and Company, 1965), p. 3.

⁴ สุจิต บุญบงการ, "หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย." ใน การปกครอง และการเมืองไทย, กระทบละ ท่องธรรมชาติ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : สำนัก พิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521), หน้า 117-23.

การศึกษาริวิจัยเพื่อพิจารณาว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากจะมีทัศนคติทางการเมืองไปในทางใด กล่าวคือ จะมีทัศนคติทางการเมืองโน้มเอียงไปทาง เสรีนิยมหรืออนุรักษนิยม

ตารางที่ 3 ทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก

ข้อความ	เสรีนิยม	กลาง	อนุรักษนิยม
<p>ก. <u>ความเชื่อในค่านิยมแบบเดิมไม่เชื่อในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย</u></p> <p>9. การมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง เพราะขัดแย้งผลประโยชน์กัน</p> <p>13. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้คนเอาไร้คเอาเปรียบมากยิ่งขึ้น</p>	13	3	2
<p>เฉลี่ย</p>	13	3	2
<p>ข. <u>การไม่ยอมรับแนวความคิดเรื่องความเสมอภาคเสรีภาพและสิทธิของประชาชน</u></p> <p>6. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรเป็นผู้มีความรู้ทางกฎหมายดี เท่านั้น</p> <p>11. ข้าราชการและนักการเมือง เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดีกว่าประชาชนทั่วไป</p> <p>14. ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยเหมาะสมที่จะเป็นนักการเมืองมากกว่าผู้ที่มีฐานะยากจน</p> <p>15. สิทธิทางการเมืองของหญิงและชายควรแตกต่างกัน เพราะหญิงและชายมีความแตกต่างกันในธรรมชาติอยู่แล้ว</p> <p>16. คุณค่าของมนุษย์ต่างกันไปตามฐานะ การศึกษา และศักดิ์ตระกูล</p>	9	4	5
	11	1	6
	14	1	3
	14	2	2
	8	1	9

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เสรีนิยม	กลาง	อนุรักษนิยม
17. บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนย่อมมีความสามารถทางการปกครองมากกว่าผู้ที่ไปลงคะแนนเสียง	10	2	6
19. ประชาชนในประเทศไทยควรนับถือพุทธศาสนาเพียงศาสนาเดียว	9	-	9
20. คนที่มียศตำแหน่งสูง ๆ หรือมีอิทธิพลมีฐานะร่ำรวยย่อมเหมาะสมที่จะเป็นผู้ปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย	12	3	3
21. ถ้ามีคนหลายคนต้องการใช้บริการในสิ่งเดียวกันคนที่มาก่อนไม่จำเป็นต้องได้สิทธิ์ก่อนเสมอไป	11	3	4
เฉลี่ย	13	1	4
ค. การยึดมั่นในตัวบุคคลยอมรับในระบบอาวุโสและการนิยมใช้อำนาจเด็ดขาด			
8. ถ้าจะให้การปกครองของประเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นายกรัฐมนตรีควรจะมาจากการแต่งตั้งเพราะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ	11	-	7
12. เพื่อพัฒนาประเทศให้บรรลุผลในทุก ๆ ด้านเราควรมีผู้นำที่เข้มแข็งและใช้อำนาจเด็ดขาด เช่นจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	6	2	10
22. ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ "เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด"	10	1	7
23. ถ้าท่านมีอำนาจท่านจะห้ามผู้ชายไว้ผมยาว เช่นพวกฮิปปี้	10	2	6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เสรีนิยม	กลาง	อนุรักษนิยม
24. ผู้มีอำนาจควรมีสติพิเศษบางประการ เพื่อประโยชน์ในการบังคับบัญชา	7	-	11
เฉลี่ย	9	2	7
<u>ง. ความเชื่อในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย</u> ความสำคัญของพรรคการเมือง			
4. ถ้าปราศจากพรรคการเมืองแล้วประชาชนจะมีบทบาททางการเมืองได้ไม่เต็มที่	13	2	3
7. การที่วุฒิสมาชิกมาจากการแต่งตั้งถือเป็นการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตย	12	1	5
เฉลี่ย	12	1	5
<u>จ. การไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจเด็ดขาด</u>			
32. การปฏิบัติ-รัฐประหารถือ เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำลายการปกครองแบบประชาธิปไตย	9	4	5
<u>ฉ. การยอมรับในแนวความคิดเรื่องความเสมอภาค</u>			
2. ธรรมชาติของมนุษย์อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน	13	-	5
เฉลี่ยทั้งหมด	10	2	6

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้กำหนดดัชนีของการวัดทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากดังนี้ คือ ความเชื่อในค่านิยมแบบเดิมไม่เชื่อในหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การไม่ยอมรับแนวความคิดเรื่องความเสมอภาค เสรีภาพและสิทธิของประชาชน การยึดมั่นในตัวบุคคล การยอมรับในระบบอาวุโสและการยอมรับในการใช้อำนาจเด็ดขาด ความเชื่อในหลักการของแนวความคิดประชาธิปไตยและความสำคัญของพรรคการเมือง การไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจเด็ดขาด และการยอมรับในแนวความคิดเรื่องความเสมอภาค เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัยนี้พบว่าทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มชนชั้นนำในสังคมที่มีบทบาทและเป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเทศบาล เมืองตาก จะมีทัศนคติทางการเมืองไปในแนวทางแบบเสรีนิยม โดยพิจารณาจากผลรวมเฉลี่ยจากตารางที่ 3 พบว่า สมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมจำนวน 10 คน มีทัศนคติทางการเมืองแบบกลาง ๆ จำนวน 2 คน และมีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมจำนวน 6 คน จากการศึกษาภาพรวมดังกล่าวพบว่า จำนวนสมาชิกส่วนมาก (จำนวน 10 คน) ที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม แต่ในขณะเดียวกันก็มีจำนวนสมาชิกอีก 6 คนที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมและจำนวน 2 คนที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบกลาง ๆ สาเหตุที่ผลของการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาเทศบาลส่วนมากที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม และอีกจำนวนหนึ่งมีทัศนคติแบบอนุรักษนิยม เราอาจจะพิจารณาผลของภาพรวมโดยดูจากดัชนีตัวชี้วัดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในประเด็นการศึกษาถึง ความเชื่อในค่านิยมแบบดั้งเดิม ไม่เชื่อในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้ผลรวมของทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากดังนี้คือ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมมีจำนวน 13 คน มีทัศนคติทางการเมืองแบบกลาง ๆ จำนวน 3 คน และมีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมจำนวน 2 คน จะเห็นว่าจากข้อมูล สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก ส่วนมากมีแนวความคิดที่ไม่ยอมรับในแนวความคิดความเชื่อในค่านิยมแบบเดิมหรือความคิดที่ไม่เชื่อในหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย จากผลรวมดังกล่าว

จึงเป็นสิ่งบ่งชี้ว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากส่วนมากมีแนวความคิดหรือมีทัศนคติแบบเสรีนิยม เมื่อเรามาพิจารณาจากเหตุผลตามแนวความคิดแบบเสรีนิยมจะพบว่า ผู้ที่มีแนวความคิดแบบเสรีนิยมต้องเป็นผู้ที่ยอมรับในเรื่องของการเปลี่ยนแปลง ความมีเหตุผล และแนวความคิดแบบเสรีนิยมเป็นแนวความคิดที่เป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ในประเด็นของ "การไม่ยอมรับแนวความคิดเรื่องความเสมอภาค, เสรีภาพ และสิทธิของประชาชน" ผลรวมของทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากเมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดดังกล่าวพบว่า สมาชิกที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมมีจำนวน 13 คน ทัศนคติทางการเมืองแบบกลาง ๆ จำนวน 1 คน และสมาชิกที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมจำนวน 4 คน จากข้อมูลบ่งชี้ว่า สมาชิกส่วนมากมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม เมื่อตั้งคำถามโดยยึดแนวความคิดในเรื่องของการไม่ยอมรับแนวความคิดในเรื่องความเสมอภาคหรือ เสรีภาพ คำตอบที่ได้รับส่วนมากจะมีความคิดเห็นแย้ง เช่นคำถามในข้อ 14 ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยเหมาะสมที่จะเป็นนักการเมืองมากกว่าผู้ที่มีฐานะยากจน คำตอบที่ได้รับคือสมาชิกจะไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้จำนวนถึง 14 คน ในขณะที่มีผู้ยอมรับเพียง 3 คน และไม่แสดงความคิดเห็น 1 คน เป็นต้น สิ่งดังกล่าวเป็นเครื่องชี้ว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากมีทัศนคติทางการเมืองมีแนวโน้มไปทางเสรีนิยม แสดงความคิดเห็นที่ยอมรับในเรื่องของความเสมอภาคและเสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นแนวความคิดของทัศนคติแบบเสรีนิยม

ในด้านการยึดมั่นในตัวบุคคลยอมรับในระบบอาวุโสและการนิยมใช้อำนาจเด็ดขาด ผลรวมของทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดดังกล่าวพบว่า จากสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด 18 คน ปรากฏว่าสมาชิกที่มีทัศนคติแบบเสรีนิยมจำนวน 9 คน ทัศนคติแบบกลาง ๆ จำนวน 2 คน และทัศนคติแบบอนุรักษนิยม 7 คน จากข้อมูลจะเห็นว่า สมาชิกส่วนมากมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม ไม่ยอมรับแนวความคิดการยึดมั่นในตัวบุคคลหรือยอมรับในระบบอาวุโส ดังตัวอย่างคำถามข้อ 22 ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ "เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด" คำตอบคือสมาชิกจำนวน 10 คนไม่เห็นด้วย สมาชิก 7 คน เห็นด้วยและอีก 1 คนไม่มีความเห็น เป็นต้น และ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดแบบ เสรีนิยม ผู้ที่มีทัศนคติแบบ เสรีนิยมจะเป็นผู้ที่ยึดถือ เหตุผลมากกว่ายึดตัวบุคคล ไม่นิยมการใช้อำนาจเด็ดขาด ยอมรับและเคารพในศักดิ์ศรีของคน จะเห็นว่าจากผลที่ได้แสดงว่าสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากส่วนมากยอมรับในทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยม

ในประเด็นของความ เชื่อในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยความสำคัญของพรรคการเมือง ผลรวมของทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกฯ เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดดังกล่าว พบว่า จากสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด 18 คน ปรากฏว่าสมาชิกที่มีทัศนคติแบบ เสรีนิยมจำนวน 9 คน ทัศนคติแบบกลาง ๆ จำนวน 2 คน และทัศนคติแบบอนุรักษนิยมจำนวน 7 คน จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากส่วนมากมีทัศนคติแบบ เสรีนิยมยอมรับในแนวความคิดในหลักการประชาธิปไตย ยอมรับในแนวความคิดและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากยังเป็นผู้ที่ยอมรับในแนวความคิดในเรื่องความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ดังจะเห็นได้จาก คำถาม "ธรรมชาติของมนุษย์อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน" พบว่าสมาชิกที่มีทัศนคติแบบ เสรีนิยมคือ ตอบเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าวจำนวน 13 คน และมีจำนวน 5 คนที่ไม่เห็นด้วย แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาเทศบาลยอมรับและมีทัศนคติแบบ เสรีนิยม ร.ศ. สุขุม นวลสกุล⁵ ให้ความเห็นว่า ความคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยบางประการในปัจจุบันได้รับอิทธิพลบางอย่างจากความคิด เสรีนิยม และผู้ที่มีความคิดแบบ เสรีนิยม จะยอมรับในแนวความคิดเรื่องความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการเหตุผลมากกว่าการยึดถือตัวบุคคล

จากการพิจารณาข้อมูลในตารางที่ 3 ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก พบว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากจะมีแนวความคิดที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดเรื่องของความ เชื่อในค่านิยมแบบ เดิมที่ไม่ เชื่อในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย การไม่ยอมรับแนวความคิดในเรื่องความไม่เสมอภาค เสรีภาพของประชาชน

⁵ สุขุม นวลสกุล, "ประชาธิปไตยสามประเภท," รัฐศาสตร์การเมือง

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พีชเนศ, 2518), หน้า 8.

หรือการยึดมั่นในตัวบุคคล ยอมรับในระบบอาวุโส เป็นต้น แต่สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก ส่วนมากจะยอมรับแนวความคิดในเรื่องของความเชื่อในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย การยอมรับในแนวความคิดเรื่องความเสมอภาคและการไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจเด็ดขาด ซึ่งแนวความคิดเหล่านี้เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดแบบเสรีนิยม เพราะผู้ที่มีความคิดแบบเสรีนิยมจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับในแนวความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลง, ความเสมอภาค ความมีเหตุผล ไม่นิยมการใช้อำนาจเด็ดขาดรวมถึงการไม่ยึดมั่นในตัวบุคคล เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมที่สนับสนุนผลการวิจัยของ อมร ราชณรงค์⁶ ที่พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2522 ส่วนใหญ่มีทัศนคติแนวโน้มไปในทางเสรีนิยมจากการที่สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม ดังนั้นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมจึงน่าที่จะมีทัศนคติทางการเมืองที่เกื้อหนุนต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากทัศนคติแบบเสรีนิยมเป็นพื้นฐานสำคัญของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูง ดังจะเห็นได้จากสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากนั้นเป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากประชาชนโดยตรง ซึ่งจากสิ่งนี้ย่อมเป็นเครื่องยืนยันว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความกระตือรือร้นทางการเมือง ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเชื่อว่าคงจะเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของคนที่มีสมรรถภาพทางการเมืองสูง จากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้บางทีอาจจะมีผลกระทบทำให้สมาชิกสภาเทศบาล

⁶ อมร ราชณรงค์, "ค่านิยมทางสังคมและทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกรัฐสภาไทย พ.ศ. 2522" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 99-100.

เมืองตาก เหล่านี้มีทัศนคติแบบเสรีนิยมก็เป็นได้ นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ของสังคม จากภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ กลุ่มการเมือง ประสบการณ์ทางการเมือง ของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากก็อาจจะมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองได้เช่นกัน

ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมกับทัศนคติทางการเมือง

ความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติของบุคคล เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทางสังคม ดังนั้นค่านิยมและทัศนคติจึง เป็นผลของสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลได้ผ่านการ เรียนรู้มาตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งของการ เรียนรู้ที่อาจจะทำให้บุคคลมีทัศนคติไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งก็ได้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งจะศึกษาว่าตัวแปรด้านภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภา เทศบาล เมืองตากมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากข้อมูลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภา เทศบาลเมืองตาก จำแนกตามภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคม

ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสภา เทศบาลเมืองตาก	ทัศนคติทางการเมือง		
	เสรีนิยม	กลาง	อนุรักษนิยม
<u>อายุ</u>			
ต่ำกว่า 50 ปี	7	-	3
ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	3	2	3
<u>การศึกษา</u>			
ต่ำกว่า ม.ศ.3	1	-	4
ม.ศ.3 - ม.ศ.5	5	2	1
ตั้งแต่ ม.ศ.5 ขึ้นไป	4	-	1

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก	ทัศนคติทางการเมือง		
	เสรีนิยม	กลาง	อนุรักษนิยม
<u>อาชีพ</u>			
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2	-	3
ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	7	1	1
รับจ้าง	1	1	2
<u>กลุ่มการเมือง</u>			
กลุ่มประชาพัฒนา	3	2	3
กลุ่มท้องถิ่นพัฒนา	7	-	3
<u>ประสบการณ์ทางการเมือง</u>			
มีประสบการณ์	6	2	6
ไม่มีประสบการณ์	4	-	-
รวม	10	2	6

ทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมกับอายุ

อายุน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้ระดับทัศนคติทางการเมืองของบุคคลแตกต่างกันไป จากข้อมูลตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองกับอายุ พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปี จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมจำนวน 7 คน แบบอนุรักษนิยมจำนวน 3 คน สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมจำนวน 3 คน และแบบกลาง ๆ จำนวน 2 คน และแบบอนุรักษนิยมจำนวน 3 คน จากข้อมูลพบว่า เมื่อพิจารณาจากตัวแปรทางด้านภูมิหลังในเรื่องอายุของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลส่วนมากมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม และเมื่อพิจารณาข้อมูล

ที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก ในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องของอายุกับการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองท้องถิ่น ทำให้ได้ทราบถึงทัศนะในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

พ.อ.อ.ประเสริฐ หล้าเตจา หัวหน้ากลุ่มท้องถิ่นพัฒนา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี มีความเห็นว่า

...การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นในปัจจุบัน ตนเองในฐานะที่คลุกคลีอยู่กับการเมืองในระดับท้องถิ่นมาหลายสมัย เห็นว่าในปัจจุบันนี้เรายังขาดคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ มีการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือหรือมีบทบาทในทางการเมืองเพื่อจะได้เข้ามาสร้างความเจริญ ตนเองเห็นว่า คนรุ่นใหม่หรือคนหนุ่มสาวน่าจะได้รับการส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หันมาสนใจกับกิจกรรมทางการเมืองให้มากขึ้น เนื่องจากตนเองเชื่อว่าคนหนุ่ม-สาวส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีอุดมการณ์สูง มีความเสียสละเพื่อบ้านเพื่อเมืองซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตนเองจึงเห็นว่าอายุไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง และจากคำถามที่ว่า เมื่อคนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองแล้วจะมีความเห็นที่ขัดแย้งกับสมาชิกที่มีความอาวุโสกว่า โดยเฉพาะในเรื่องของความคิดเห็นนั้นตนเห็นว่าไม่ใช่สิ่งจำเป็น เพราะปัจจุบันเรากำลังอยู่ในระบอบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ระบบสภาเทศบาล เป็นรูปจำลองมาจากการปกครองระบอบรัฐสภา ซึ่งเราควรใช้วิธีการของความมีเหตุผล เข้ามาตัดสินปัญหา ไม่ใช่เป็นการใช้อารมณ์หรือทิฐิมานะสำหรับความขัดแย้งในทางความคิด หากเกิดขึ้นหากเป็นความขัดแย้งที่มุ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่บ้านเมือง ก็น่าเป็นสิ่งที่ให้การยอมรับ เราอย่ามาถือว่เป็นผู้ที่แก่กว่า เคยมีประสบการณ์ทางการเมืองมากกว่า ดังนั้น พวกคนหนุ่มที่เพิ่งจะก้าวเข้ามาควรจะเชื่อหรือมีความเห็นคล้อยตามนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควร เพราะสิ่งนี้จะกลายเป็นเครื่องปิดกั้นความคิดเห็นที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และเมื่อพิจารณาจากบทบาทของสมาชิกของท้องถิ่นพัฒนาที่สมัครใจสมัครอยู่ ก็พบว่า กลุ่มท้องถิ่นพัฒนามีสมาชิกสภาเทศบาลที่มีอายุน้อยที่สุดและอายุมากที่สุดของสภาเทศบาลชุดนี้ที่สังกัดเป็นสมาชิกของกลุ่มคือ คุณกอบกิตติ และคุณอัมพร แต่ทางกลุ่มมิได้คำนึงถึงเรื่องของอายุ ทุกคนในกลุ่มมีความเคารพในกฎเกณฑ์ของกลุ่มมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน กลุ่มท้องถิ่นพัฒนาจะคำนึงถึงความสามารถ เหตุผลของสมาชิกทุกคน นั่นคือ กลุ่มจะใช้วิธีการของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมา เป็นตัวตัดสินในการลงมติของกลุ่ม จะเห็นว่าคุณกอบกิตติถึงจะเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีอายุน้อยที่สุด แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีความสามารถมากคนหนึ่งและได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นหัวหน้าทีม ในการลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยเป็นหัวหน้ากลุ่มและก็ประสบความสำเร็จพอสมควร หรืออย่างกรณีของคุณรังสรรค์ ก็ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่เป็นรองประธานสภาเทศบาล ถึงแม้จะยังมีอายุน้อย แต่เนื่องจากทางกลุ่มเห็นว่า เป็นผู้ที่มีความสามารถก็ส่งลงสมัครทำหน้าที่เป็นรอง

ประธานและก็ได้เลือกในที่สุด เราพยายามจะสร้างบทบาทให้คนหนุ่ม เหล่านี้ได้ เข้า
 มามีบทบาทและมีโอกาสเข้ามาเรียนรู้ในทางการเมือง สำหรับการเสนอผู้คดีหรือการ
 ลงมติกระชั้นต่าง ๆ ทางกลุ่มเราเปิดโอกาสให้สมาชิกกระทำได้อย่างเต็มที่ การ
 เสนอความเห็นต่าง ๆ ไม่พิจารณาว่าผู้เสนอ เป็นผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าหรือน้อยกว่าหาก
 แต่จะพิจารณาจาก เหตุผลของผู้เสนอแต่ละท่าน ว่ามีเหตุผลนำให้การสนับสนุน เพราะ
 เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อประชาชนหรือท้องถิ่น มากกว่าที่จะพิจารณาว่าหากผู้คดีหรือกระชั้น
 นั้นถูก เสนอโดยผู้ที่มีอาวุโสแล้ว ควรที่จะให้การยอมรับให้การสนับสนุน แม้แต่ตัวผมก็
 เข้าทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม (แทนคุณกอบกิติ ที่ขอลาออก) ก็มีการเสนอขอความเห็น
 ขอบลงคะแนนเสียงจากสมาชิกของกลุ่ม กลุ่มของเรามีกฎ กติกา มีระเบียบ เราควร
 จะให้ความเคารพ เราควรช่วยพัฒนาให้ระบบการเมืองของเราให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ใน
 กรณีของอายุซึ่งเป็นคำถามว่าจะทำให้เกิดความเห็นแตกแยก เนื่องจาก เกิดช่วงความแตก
 ต่างของวัย ผมเห็นว่าไม่จริง เพราะถ้าเรามีเหตุผลเคารพในเหตุผล สิ่งนั้นย่อม
 ถูกต้องกว่าและการที่เราแม้แต่ติดยึดในเรื่องอายุหรือระบบอาวุโส ก็เท่ากับว่าเรา
 ปิดกั้นแนวความคิดของคนรุ่นใหม่ที่เรามีประโยชน์มีบทบาทในทางการเมือง...⁷

นายอัมพร เดชพันธ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเทศมนตรี

"...สำหรับตัวเองแล้ว ถือได้ว่าเป็นสมาชิกสภาเทศบาลที่มีอายุสูงที่สุด เข้า
 มาเล่นการเมืองท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 รวมสมัยที่เล่นการเมืองก็ 6 สมัยเห็น
 ว่าการเมืองท้องถิ่นเราต้องการผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาช่วยเหลือหรือพัฒนา
 ความเจริญให้กับท้องถิ่น สำหรับตนเองตอนก่อนจะตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งหลาย
 คนก็บอกว่าจะเกษียณตัวเองได้แล้ว แต่ตนเองเห็นว่า ตนก็ยังพอจะทำประโยชน์
 ให้กับท้องถิ่นได้อีก จึงตัดสินใจลงสมัครและก็ได้เลือก โดยความคิดเห็นในทาง
 การเมืองแล้วตนเองยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความคิดในการยอมรับในส่วนของการ เปลี่ยน
 แปลงติดตามข่าวสารการเมืองตลอดเวลา ทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นมาจนมาตลอด
 เวลาที่ได้ทำหน้าที่เป็นสมาชิก ถึงแม้ว่าตนเองจะเป็นผู้ที่มีอาวุโสสูงสุด แต่กับคำถาม
 ที่ถามว่า "ระบบอาวุโสเป็นระบบที่เหมาะสมกับสังคมไทยปัจจุบันหรือคำว่า เดินตามหลัง
 ผู้ใหญ่ทำไมไม่กัด" ทั้ง 2 คำถามนั้นตัวเองไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคำถาม
 เกี่ยวกับระบบอาวุโส อาจจะใช้ได้กับในแง่ของความเคารพ กติกาที่เด็กหรือผู้ที่อ่อน
 วัยกว่าแสดงต่อผู้ที่มีอาวุโสมากกว่า แต่หากนำมาใช้ในทางการเมืองเป็นความคิดที่ไม่
 ถูกต้อง การเมืองเราต้องต่อสู้กันด้วยเหตุผลไม่ใช่จะเอาความอาวุโสมาวัด คนแก่
 ไม่ใช่จะเป็นคนที่ถูกต้องเสมอไป แต่ก็ไม่ใช่ที่ไม่มีประโยชน์ ความคิดควรที่จะมีการ
 ประสานกันระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในทางการเมือง

⁷ พ.อ.อ.ประเสริฐ หล้าเตจา. นายกเทศมนตรีเมืองตาก. สัมภาษณ์, 26

การที่ตนเองได้รับเลือกจากสมาชิกให้ทำหน้าที่เป็นเทศมนตรี เป็นสิ่งที่ตนเองได้รับ เพราะเป็นความสามารถที่ตนเองมีผลงานให้สมาชิกยอมรับมากกว่าได้มา เพราะเป็นผู้มีอาวุโส เพราะตนเองยังเห็นว่าน่าจะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช 2482 ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง ในส่วนของคุณสมบัติที่เกี่ยวกับอายุขั้นต่ำต้อง 25 ปี ควรจะเหลือเพียง 20 ปี หรือ 22 ปี เสียด้วยซ้ำ เพื่อจะได้เปิดโอกาสให้คนหนุ่มสาวได้เข้ามาแสดงความสามารถหรือเข้ามาเสียสละช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ผมเองก็ตั้งใจที่สภาเทศบาลชุดปัจจุบันของเราประกอบด้วยสมาชิกหนุ่ม ๆ มากมาย คนพวกนี้เป็นพวกที่ไฟแรงมีอุดมการณ์เสียสละเข้ามาทำงานเพื่อท้องถิ่นอย่างเต็มที่ และมีความสามารถ รวมทั้งมีการศึกษาสูง อย่างคุณกอบกิติ คุณธรรมจักร หรือคุณรังสรรค์ ผมเชื่อว่าคนหนุ่มที่มีความสามารถเหล่านี้ ในอนาคตจะต้องเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น และคงจะเป็นพวกที่เข้ามาแทนที่พวกผมซึ่งคงจะเลิกลาการเมืองไป เนื่องจากสังขารไม่อำนวย และโดยส่วนตัวแล้วคิดว่าอยากสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ ๆ หันมาสนใจการเมืองอย่างเต็มที่ สำหรับคำถามที่ว่า "เมื่อช่วงอายุของสมาชิกต่างกันความคิดเห็นในทางการเมืองต่างกันหรือไม่" ผมเองเห็นว่าอายุไม่น่าจะมีส่วนกับการสร้างความคิดเห็น ถ้าหากเราขึ้นอยู่กับเหตุและผล ผมยึดถือว่า ถ้าความคิดเห็นหรือข้อเสนอไม่ว่าผู้เสนอจะเป็นใคร ถ้ามีประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือ เป็นสิ่งที่ดี ผมจะให้การสนับสนุนเห็นชอบ..."⁸

นายวสันต์ บุญสา หัวหน้ากลุ่มเมืองตากพัฒนา

"... เห็นว่าการเมืองในระดับท้องถิ่นในปัจจุบันในระดับเทศบาลได้รับความสนใจ หรืออยากเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามาพัฒนาท้องถิ่น จากคนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาซึ่งตนเห็นว่าเป็นนิมิตรหมายที่ดี ตนเองในฐานะหัวหน้ากลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบในการคัดเลือกตัวผู้สมัครก็พยายามคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและเป็นผู้ที่เข้ามาเสียสละเพื่อท้องถิ่นอย่างแท้จริงมาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก โดยไม่คำนึงถึงเรื่องของอายุ แต่ทั้งนี้อายุก็ต้องไม่ต่ำกว่า 25 ปี บริบูรณ์ตามพระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ตนเองเห็นว่า การที่กลุ่มของเรามีทั้งผู้ที่มีการศึกษาสูงแต่ยังเป็นคนรุ่นหนุ่มกับพวกที่มีประสบการณ์ในทางการเมืองสูง แต่ค่อนข้างมีอายุอย่างพวกกระผมจะเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะเป็นการประสานความคิดเห็นต่าง ๆ แล้วเราก็มาทาเหตุผลเพื่อให้ได้รับความคิดที่ดีมีประโยชน์ต่อส่วนรวม ทางกลุ่มจะพยายามยึดเอาสิ่งที่เป็นเหตุผลมาเป็นหลักในการตัดสินใจ และในทางสภาเทศบาล ผมเห็นว่าปัจจุบันพวกที่มี

⁸

อัมพร เดชพันธ์. เทศมนตรีเมืองตาก สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2530.

ความรู้มีการศึกษาดีได้เข้ามามีบทบาท พยายามเสนอแนะทางที่เป็นประโยชน์อย่าง
กลุ่มของเราจะเห็นว่า คุณธรรมจักรจะเป็นแกนนำที่ดีในการนำเสนอความคิดต่าง ๆ
ที่เป็นประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันถ้าหากมีจุดบกพร่องอะไรเราก็จะพยายามชี้แจงให้
เข้าใจ ทางกลุ่มพยายามยึดแนวทางของความคิดตามระบอบประชาธิปไตยมาเป็นสิ่ง
ตัดสินใจ และถ้าหากเป็นไปได้ในส่วนของกาแก้ไขกฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติของ
ผู้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในข้อเกี่ยวกับอายุ ควรจะมีการแก้ไขจาก 25 ปี
บริบูรณ์ ควรจะลดเหลือเพียง 22 ปีบริบูรณ์ เหตุผลที่ว่าน่าจะแก้ไขให้เหลือเพียง
22 ปี เพราะเมื่อเราคิดตามอายุแล้วจะเป็นอายุของผู้ที่จบปริญญาตรี ซึ่งเป็นกลุ่ม
บุคคลที่มีอุดมการณ์ มีความเสียสละสูง ดังนั้นเราได้คนที่จบมาใหม่ ๆ เข้ามาทำ
งานในท้องถิ่นน่าจะเป็นสิ่งที่ดี...”⁹

นายทิวา พิมพ์สุทธิ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มเมืองตากพัฒนา
“...เห็นว่า ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญสำหรับการที่จะเข้ามามีบทบาท หรือมีส่วนร่วมใน
ทางการเมืองรวมตลอดจนถึงการสร้างความคิด แม้แต่การกำหนดอายุของผู้สมัครรับ
เลือกตั้ง ควรจะแก้ไขได้แล้ว การกำหนดผู้รับเลือกตั้งต้องอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริ
บูรณ์ ควรจะแก้ไขให้เหลือสัก 20 ปีบริบูรณ์ เหตุผลก็คือ ในเมื่อกฎหมายยอม
รับว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ เท่ากับว่าเป็นการยอมรับว่าคน
ในวัยนี้เป็นผู้ที่มีเหตุผล สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ แล้วทำไมไม่เปิดโอกาสให้คน
วัยนี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนา
ท้องถิ่นโดยสมัครรับเลือกตั้ง สำหรับความคิดในทางการเมืองเท่าที่มีประสบการณ์ใน
การทำงานทางการเมืองระดับท้องถิ่นคือ เทศบาล ไม่พบว่ามีความเห็นแตกต่างหรือมี
อุดมการณ์ที่ต่างกันระหว่างกลุ่มสมาชิกที่อยู่ในวัยหนุ่มกับสมาชิกอาวุโส ผมเห็นว่าเรา
ไปด้วยกันได้ เราเข้ามาเล่นการเมืองก็เนื่องจากเรามีวัตถุประสงค์ต้องการให้ท้องถิ่น
ของเรามีความเจริญ มีความก้าวหน้า ถ้าสิ่งไหนเป็นสิ่งที่ดี เราก็จะให้การสนับสนุน
ความเป็นนักการเมืองของผมนั้น ผมเห็นว่านักการเมืองที่ดีต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง
และการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องเป็นสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์ บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นใน
อนาคตจะต้องถูกแทนที่โดยนักการเมืองรุ่นใหม่ ๆ ที่มีความสามารถ มีการศึกษาที่ดี
แม้ว่าสภาของเราชุดปัจจุบันจะประกอบด้วยสมาชิกส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์ในทางการเมือง
ระดับเทศบาลคนละหลายสมัย แต่ก็มีสมาชิกที่เพิ่งได้รับเลือกมาเป็นสมัยแรกหลายคนและ
ก็ได้แสดงความสามารถให้เห็นในทางการเมืองอย่างกรณีของคุณธรรมจักร จัดได้ว่าเป็น
คนหนุ่มที่มีความสามารถ มีเหตุผลดี ตั้งใจทำงาน มีความเสียสละและในการพิจารณา
หรือเสนอญัตติ หรือตั้งกระทู้ถาม โดยส่วนตัวแล้วการพิจารณาสิ่งเหล่านี้คนจะยึดถือ

⁹ นายवलันต์ บุญสา. หัวหน้ากลุ่มเมืองตากพัฒนา. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2530.

ความถูกต้อง ความมีเหตุผล มาเป็นหลักพิจารณามากกว่าจะพิจารณาว่าใคร เป็นผู้เสนอ
 คนถือว่า ความคิดของคนเราจะต้องเปิดกว้าง ยอมรับในสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลอย่า
 พิจารณาแต่เพียงว่า ข้อเสนอั้นเป็นการเสนอโดยคนหนุ่ม ซึ่งจะเป็นสิ่งไม่ถูกต้องหรือ
 ว่าข้อเสนอั้นเป็นของคนที่มีความสุสหรือคนแก่ ซึ่งอาจจะไม่มีความทันสมัย ถ้าพิจารณา
 จากสิ่งเหล่านี้เราถือว่าเป็นการพิจารณาจากทัศนคติ ไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องในเมื่อเราเล่น
 การเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอนให้ยึดหลักเหตุผล เราก็ควรจะตัดสินใจต่าง ๆ
 โดยความมีเหตุผล ผมเห็นว่าการประสานความคิดระหว่างคนที่ต่างวัย เป็นสิ่งที่มี
 ประโยชน์ ถ้าเรายืนอยู่บนสิ่งที่เรียกว่า เหตุผล หรือความถูกต้อง และในกลุ่มเมือง
 ดากพัฒนาเราก็ใช้วิธีนี้ เข้ามาใช้ทำให้ไม่เกิดปัญหา..."¹⁰

นายธรรมจักร กุศลรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาล สังกัดกลุ่มเมืองดากพัฒนา

"...หากจะพูดกันถึง เรื่องอายุกับการสร้างความคิดทางการเมือง การเข้ามามีส่วนร่วม
 ในทางการเมือง การเข้ามามีบทบาททางการเมือง ผมคิดว่าอายุไม่ได้เป็นปัจจัยหรือ
 เป็นอุปสรรคต่อการสร้างสิ่งเหล่านี้ ผมเองจัดได้ว่า เป็นสมาชิกที่มีอายุน้อยที่สุดของ
 กลุ่มเมืองดากพัฒนา ได้รับการติดต่อทามทามจากหัวหน้าพรรคคือ คุณวสันต์ ให้เข้ามา
 ร่วมทีมสมัครรับเลือกตั้ง และก็ได้เลือก เป็นสมัยที่ 2 ติดต่อกัน สิ่งนี้น่าจะเป็นสิ่ง
 สะท้อนให้เห็น เช่นกันว่า ประชาชนที่ให้ความไว้วางใจเลือกเราเข้ามาทำหน้าที่ไม่ได้
 คำนึงถึง เรื่องอายุ เป็นปัจจัยสำคัญ และโดยส่วนตัวผมเองก็ เชื่อว่าสิ่งนี้ไม่ใช่สิ่งสำคัญ
 ผมเองก็ยอมรับแนวความคิดของสมาชิกอาวุโสกว่าผมในการประชุมสภา ถ้าหากว่า
 สิ่งนั้นมีหลักการ มีความถูกต้อง มีเหตุผล และในขณะเดียวกันเมื่อเสนออะไรก็มัก
 จะได้รับความเห็นชอบ หรือหากมีการท้วงติง โดยการชี้แจงอย่างมีเหตุผลก็พร้อมที่
 จะรับฟัง แม้ว่าผมจะเป็นสมาชิกที่มีอายุน้อยที่สุดของกลุ่ม แต่กลุ่มการเมืองที่ผม
 สังกัดก็ เปิดโอกาสให้ผมอย่างมาก เช่น การมอบความไว้วางใจให้ผมทำหน้าที่เป็น
 เลขานุการของกลุ่ม หรือการคัดเลือกให้ผมทำหน้าที่เป็นผู้เสนอญัตติหรือกระทู้ตลอด
 จนการคัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ หรือ คณะกรรมการในการพิจารณา
 ร่างญัตติในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นสิ่งทีนอกจากจะทำให้ผมได้รับการเรียนรู้ใน
 ทางการเมืองแล้วยัง เป็นการสร้างประสบการณ์ในทางการเมือง รวมทั้งมีโอกาสนใน
 การนำเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อที่ประชุมสภาเทศบาล..."¹¹

¹⁰ นายทิวา พิมพ์สุทธิ. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองดาก. สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2530.

¹¹ นายธรรมจักร กุศลรัตน์. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองดาก. สัมภาษณ์,
 7 มีนาคม 2530.

นายกอบกิติ โกสุรินทร์ สมาชิกสภาเทศบาลสังกัดกลุ่มท้องถิ่นพัฒนา

"...ผมเองได้ชื่อว่าเป็นสมาชิกสภาเทศบาลที่มีอายุน้อยที่สุด แต่ก็คลุกคลีอยู่กับการเมืองหรือติดตามข่าวสารการเมืองตลอดเวลา เพราะคุณพ่อของผมคือ นายจำเรียง โกสุรินทร์ ท่านสนใจการเมืองและอุทิศตนเพื่อให้ท้องถิ่นจะเห็นว่า ท่านเสียชีวิตในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี และเป็นหัวหน้ากลุ่มท้องถิ่นพัฒนา ในช่วงที่ท่านมีชีวิตผมก็คอยช่วยเหลือและคอยเรียนรู้ในเรื่องการเมืองท้องถิ่นระดับเทศบาล และเมื่อมีการเลือกตั้งในปี 2528 ทางกลุ่มเรามีมติที่จะส่งทีม และก็มีกาชวเสี่ยงเพื่อหาผู้นำกลุ่มและผมก็ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ทำหน้าที่ในการจัดทีมลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งผมถือว่าเป็นสิ่งที่ภูมิใจและเป็นภารกิจส่วนตัวของผม และรู้สึกดีใจที่สมาชิกกลุ่มได้ให้ความไว้วางใจและเชื่อในความสามารถ ซึ่งกลุ่มของเราก็สามารถพิสูจน์ผลงานจนได้รับความไว้วางใจจากประชาชน และในปัจจุบันกลุ่มท้องถิ่นพัฒนา ก็ได้รับหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร ในการทำงานของทุกกลุ่มทุกคนถือหลักการตามระบอบประชาธิปไตย คือเคารพเสียงข้างมากและยอมรับฟังเสียงข้างน้อย ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีสิทธิแสดงความคิดเห็นและความคิดเห็นนั้นจะถูกพิจารณาโดยที่ประชุมกลุ่ม เมื่อมีมติแล้วจะต้องปฏิบัติตาม โดยทุกคนในกลุ่มต้องการที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในช่วงที่ผมดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกก็ให้ความเห็นชอบกับนโยบายหรือความเห็นโดยไม่คิดว่าผมเป็นเด็กกว่าแต่อย่างใด และในขณะที่เดียวกันผมก็เคารพหรือยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีอาวุโสกว่า โดยไม่ได้คิดว่าตนเป็นหัวหน้ากลุ่มแล้วทุกคนต้องเชื่อฟัง จึงเป็นข้อน่าสังเกตว่าความคิดของคนเราน่าจะประสานกันได้ ถ้าทุกคนมีเหตุผล มีจิตใจที่เป็นประชาธิปไตย ดังนั้นผมจึงเชื่อว่าอายุไม่น่าจะมีอุปสรรคหรือเป็นปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง..."¹²

จากข้อมูลที่ได้รับทั้งจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ของสมาชิกสภาเทศบาลแสดงให้เห็นว่า อายุไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมือง และนอกจากนี้สมาชิกสภาเทศบาลส่วนมากยังเห็นว่า บทบาทในทางการเมืองหรือการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือเทศบาลไม่ควรจะปิดกั้นผู้ที่มีความสามารถโดยการกำหนดอายุมาเป็นคุณสมบัติของผู้รับสมัคร ควรจะมีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา

12

นายกอบกิติ โกสุรินทร์. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก. สัมภาษณ์,

8 มีนาคม 2530.

เทศบาลมาตรา 20 (2) ที่กำหนดอายุสมัครรับเลือกตั้งต้องไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ เพราะสมาชิกส่วนมากเห็นว่าหากจะมีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวในเรื่องของการกำหนดคุณสมบัติด้านอายุ โดยเฉลี่ยความเห็นของสมาชิกเห็นว่าควรจะอยู่ในช่วงอายุ 22 ปี โดยมีความเห็นที่สรุปได้ว่า เป็นช่วงที่คนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเสียสละ มีอุดมการณ์และมีการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นและสำหรับผู้ที่จบต่ำกว่าระดับปริญญาตรีก็ได้มีโอกาสเรียนรู้หรือพบเห็นสภาพต่าง ๆ ที่เขาได้มาจากประสบการณ์จริงในการทำงานแล้วทำให้เขาเกิดแรงกระตุ้นที่อยากเข้ามามีส่วนร่วม เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น สรุปข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นสำหรับอายุกับทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลสมาชิกส่วนมากเห็นว่าความคิดทางการเมืองไม่ได้เกิดจากอายุหรือมีความสัมพันธ์ ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมมีตัวแปรตัวใดที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองของสมาชิก

ทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมกับอาชีพ

เป้าหมายในชีวิตของบุคคลแต่ละคนนั้นย่อมแตกต่างกันไป เมื่อเป็นเช่นนี้การเลือกแนวทางการประกอบอาชีพของบุคคลก็ย่อมจะแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการเลือกแนวทางการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันน่าจะมีผลกับทัศนคติทางการเมืองของบุคคลแตกต่างกันไปด้วย เนื่องจากอาชีพแต่ละอย่างต่างก็มีสถานะแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ข้าราชการน่าจะมีทัศนคติ ค่านิยมที่แตกต่างไปจากผู้มิได้ประกอบอาชีพรับราชการ เป็นต้น อาชีพกับการสร้างทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาวิจัยเชื่อว่า ตัวแปรด้านอาชีพน่าจะมีผลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมือง เนื่องจากเหตุผลว่า "สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก ที่มีภูมิหลังทางด้านอาชีพก่อนที่จะเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก โดยการรับราชการ, รัฐวิสาหกิจ, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน นั้นจะมีโอกาสสัมผัสกับอำนาจสิทธิพิเศษและผลประโยชน์ทั้งภายในและภายนอก ระบบราชการมากกว่าผู้ประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ" จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาที่สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมโดยการพิจารณาจากตัวแปรด้านอาชีพที่ต่างกัน จึงน่าที่จะมีระดับทัศนคติทางการเมืองที่ต่างกัน หรือ

กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า อาชีพน่าจะมีผลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก

จากข้อมูลตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ผู้ที่เคยมีภูมิลำเนาทางอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน มีทัศนคติแบบเสรีนิยมจำนวน 2 คน และเป็นแบบอนุรักษนิยม 3 คน ผู้ที่มีภูมิลำเนาด้านอาชีพคือ ค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนตัวจำนวน 9 คน จะเป็นผู้ที่มีทัศนคติแบบเสรีนิยม 7 คน และแบบกลาง ๆ จำนวน 1 คน และแบบอนุรักษนิยมจำนวน 1 คน ผู้ที่มีภูมิลำเนาทางอาชีพคือรับจ้างจำนวน 4 คน มีทัศนคติแบบเสรีนิยม 1 คน แบบอนุรักษนิยม 2 คน และเป็นแบบกลาง ๆ 1 คน เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องอาชีพกับการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองท้องถิ่น ทำให้ทราบทัศนคติในเรื่องดังกล่าวดังนี้

นายเจริญ ทองมา สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มเมืองตากพัฒนา

"...ผมคิดว่าคนที่เรามีสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มาจากหลาย ๆ อาชีพนั้นเป็นสิ่งที่ดี เป็นการรวมบุคคลที่มีความเห็นจากหลายสาขาอาชีพ เข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อท้องถิ่นจะเป็นประโยชน์มาก แต่ก็ต้องเป็นคนที่มีความเสียสละจริง ๆ ไม่ใช่มุ่งเข้ามาออบโกยอย่างเดียว ผมเองเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากมาหลายสมัยได้ทำงานร่วมกับสมาชิกที่มาจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ก็ไม่เห็นมีปัญหาอะไร อย่างตัวผมเองก็เข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้ง ก็เคยรับราชการมาก่อน ผมคิดว่า ความรู้สึกหรือความสำนึกในทางการเมืองนั้นไม่ได้ขึ้นกับอาชีพ สิ่งเหล่านี้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเช่นกรณีของคุณเอี่ยม เมื่อประมาณสัก 2 สมัยที่ผ่านมา แกเป็นคนมีอาชีพรับจ้างแต่ก็มีความสนใจการเมืองและได้รับลงสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและก็ได้รับเลือกตั้งในช่วงแรก ๆ คุณเอี่ยม ถูกเพื่อนสมาชิกบางคนดูถูกมากทว่าแกไม่มีความรู้และยังมีอาชีพรับจ้าง แต่สำหรับพวกผมแล้วรู้ดีว่าแกเป็นคนดี มีความเสียสละสูง ก็เลยคอยให้ความช่วยเหลือ ฝึกให้แกเรียนรู้ในงานของสภา และคอยสร้างบทบาทให้นายเอี่ยม เช่น ร่างกระทู้แล้วให้นายเอี่ยมนำไปเสนอกระทู้ถามหรือเสนอญัตติต่าง ๆ จนทุกคนในสภายอมรับ และนายเอี่ยมก็เลยเป็นดาวของสภาในยุคนั้น ๆ ที่ผมเล่ามานี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า ความคิดหรือทัศนคติของคนเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพที่บุคคลนั้นประกอบอาชีพอยู่ หากแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ โดยส่วนตัวแล้วเห็นว่า การศึกษาและประสบการณ์

ทางการเมืองน่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญและมีส่วนต่อการสร้างทัศนคติหรือความคิดทางการเมืองของบุคคลมากกว่า..."¹³

นายสนธิ ดวงใจ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มเมืองตากพัฒนา "...หากจะพิจารณาถึงอิทธิพลของการสร้างความคิดทางการเมืองหรือทัศนคติทางการเมืองกับอาชีพว่า ตนเองเห็นว่า อาชีพไม่น่าจะมีบทบาทหรือเป็นดั่งกล่อมเกลาคิดทางการเมือง ตนเองเคยรับราชการและก็ลาออกมาทำธุรกิจส่วนตัว ก่อนที่จะเข้ามารับการสมัครรับเลือกตั้ง จึงเห็นว่ามีสถานภาพคือเป็นทั้งข้าราชการและนักธุรกิจ ตลอดเวลาที่ดำเนินอาชีพทั้ง 2 รูปแบบ หากจะถามว่าอาชีพใดที่เคยทำมีส่วนหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างแนวความคิดของตน จะตอบตามตรงว่า ในเรื่องของอาชีพไม่ได้มีบทบาทแต่อย่างใด การสร้างความคิดทางการเมืองหรือทัศนคติทางการเมืองควรจะ เป็นสิ่งที่มาจากประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์ทางการเมือง รวมทั้งการศึกษาควรมีบทบาทมากกว่า กลุ่มเมืองตากพัฒนามีสมาชิกที่มีภูมิหลังทางอาชีพต่างกัน แต่เราก็มีแนวความคิดหรือทิศทางการเมือง มีเป้าหมายทางการเมืองที่เหมือนกัน เราจึงสามารถทำงานร่วมกันได้..."¹⁴

นายอนุชิต เกียรตินิลิน เทศมนตรีเมืองตาก สังกัดกลุ่มท้องถิ่นพัฒนา "...หากจะให้เลือกหรือพิจารณาว่าตัวแปรใดซึ่งได้แก่ อายุ อาชีพ กลุ่มการเมือง ระดับ การศึกษา และประสบการณ์ทางการเมือง มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างความคิดหรือทัศนคติทางการเมืองของบุคคล ผมเห็นว่า การศึกษา ประสบการณ์ทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีความหมายหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของบุคคลมากกว่าในขณะเดียวกัน ผมเห็นว่า อายุกับอาชีพ ไม่น่าจะมีอิทธิพลหรือมีบทบาทต่อการสร้างทัศนคติของบุคคล เพราะเหตุว่า การศึกษานั้นสอนให้คนเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเฉลียวฉลาด สามารถเรียนรู้ และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลสำหรับประสบการณ์ทางการเมืองของบุคคล ผมเห็นว่าจะเป็นสิ่งที่เป็นตัวเชื่อมให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของระบบและกลไกทางการเมืองหรือก็คือ เป็นสิ่งปลูกฝังแนวความคิดทางการเมืองและกลุ่มการเมือง หากเปรียบเทียบไปแล้วก็คล้ายกับเป็นสถาบันหรือ เป็นโรงเรียนที่ทำหน้าที่ในการปลูกฝังแนวความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองให้เกิดขึ้นกับบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่ม สำหรับอายุกับอาชีพ ผมเห็นว่าไม่ได้มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติและหากจะพิจารณาถึงความแตกต่างในเรื่องของทัศนคติ

¹³ นายเจริญ ทองมา. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก. สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2530.

¹⁴ นายสนธิ ดวงใจ. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก. สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2530.

หรือแนวความคิดทางการเมืองของบุคคล ผมจึงเห็นว่าตัวแปรทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการเมือง กลุ่มการเมือง น่าจะเป็นสิ่งที่กำหนดความแตกต่าง ของทัศนคติทางการเมืองของบุคคล เพราะตัวแปรทั้ง 3 ตัว เป็นสิ่งที่มิชอบหรือมี อิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติหรือความคิดของบุคคลแต่ละคน สำหรับผมเองภูมิหลังทาง อาชีพคือ เป็นนักธุรกิจ เริ่มหันมาสนใจการเมืองเมื่ออายุประมาณ 30 ปี ก็พยายาม ศึกษาว่าเขาเล่นการเมืองอย่างไร มีจุดประสงค์อะไร ผมเห็นว่าเมื่อเราประสบความสำเร็จทางธุรกิจ มีทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมแล้ว และมีความพร้อมจะรับใช้ท้องถิ่น ผมตัดสินใจสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากและก็ได้รับเลือก รวมถึงสมัยนี้ก็ได้รับ เลือกมา 3 สมัย เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองคือ เป็นเทศมนตรีมาถึง 2 สมัย ตลอดระยะเวลาที่เข้ามาร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผมก็พยายามศึกษาและเรียนรู้ กระบวนการทางการเมือง ผมคิดว่าการเมืองในระดับท้องถิ่นของเรา ปัจจุบันพัฒนา ไปมากจะเห็นว่าจากการที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากที่ผ่านมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจะเป็นผู้สมัครอิสระ และเมื่อมาถึงสมัยนี้ก็มีการรวมทีมจัดตั้งกลุ่มการเมือง แล้วส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งผมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการรวมเอาผู้ที่มีอุดมการณ์ หรือแนวความคิดทางการเมืองที่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เข้าร่วมมือกันผลักดัน นโยบายของกลุ่มการเมืองให้ประสบผลและจะเป็นสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์ต่อประชาชนใน ท้องถิ่น และประชาชนสามารถควบคุมง่าย เพราะถ้าการทำงานของกลุ่มไม่ดี เขาก็จะ ไม่เลือก..."¹⁵

จะเห็นว่าจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และจากการตอบแบบสอบถามของสมาชิก สภาเทศบาล เมืองตาก ในส่วนที่เกี่ยวกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการสร้างทัศนคติทาง การเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก พบว่า อาชีพไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์ต่อการสร้างทัศน คติทางการเมืองหรือทำให้เกิดความแตกต่างในระดับทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภา เมือง ตากที่มีภูมิหลังทางอาชีพที่ต่างกันแต่อย่างใด

ทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมกับการศึกษา

การศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการอบรมกล่อม เกลาทางการเมือง และมอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของบุคคลให้มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน ได้ ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้ จึงมุ่งที่จะวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยม ในส่วนที่เกี่ยวกับว่าระดับการศึกษาของสมาชิกสภา เทศบาล

เมืองตากแต่ละคน จะมีส่วนกำหนดหรือมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากแต่ละคนอย่างไร จากข้อมูลตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมกับระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก เมื่อพิจารณาทัศนคติทางการเมืองโดยดูจากตัวแปรด้านการศึกษา สมาชิกที่มีการศึกษาดำกว่า ม.ศ.3 จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม 1 คน แบบอนุรักษนิยมจำนวน 4 คน สมาชิกที่มีการศึกษา ม.ศ.3 - ม.ศ.5 มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม 5 คน แบบกลาง ๆ 2 คน แบบอนุรักษนิยม 1 คน และสมาชิกที่มีการศึกษาตั้งแต่ ม.ศ.5 ขึ้นไป มีทัศนคติแบบเสรีนิยมจำนวน 4 คน แบบอนุรักษนิยมจำนวน 1 คน ผลจากการวิจัยนี้ พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีระดับของทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน และพบต่อไปอีกว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ม.ศ.5 ขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองไปในแนวทางเสรีนิยมในระดับสูง และเมื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก

นายสุนทร แสนคำทล้า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มท้องถิ่น

พัฒนา

"... เชื่อว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญของการสร้างทัศนคติทางการเมืองของบุคคลให้เกิดขึ้น เพราะการศึกษาเป็นเสมือนสิ่งที่ทำให้เราเกิดการเรียนรู้ เกิดความคิด ความเข้าใจอย่างมีเหตุผล แต่อย่างไรก็ดีการศึกษาก็ไม่ได้เป็นตัวชี้หรือเป็นตัววัดว่า หากใครมีการศึกษาสูงแล้วจะเป็นผู้ที่มีความคิดถูกต้องเสมอไปหรือผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าควรจะเชื่อฟังผู้มีการศึกษาสูงกว่า มันขึ้นอยู่กับว่าคน ๆ นั้นมีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนมากน้อยเพียงใด แต่อย่างไรก็ดี ก็ต้องยอมรับว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญและในระบบการเมืองตนเองยอมรับว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีความคิดก้าวหน้า ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สิ่งที่ดีมากกว่า ... " ¹⁶

¹⁶ นายสุนทร แสนคำทล้า. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก. สัมภาษณ์, 9 มีนาคม

นายพลอย จิงกระแพ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มเมืองตากพัฒนา

"...ยอมรับว่าระดับการศึกษามีส่วนสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติแนวความคิดของบุคคล เพราะเชื่อว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงเท่าไรก็น่าที่จะยังมีแนวความคิดหรือเข้าใจในระบบการเมืองมากขึ้นเท่านั้น จากจุดนี้ตนจึงเห็นว่า ปัจจุบันหากเราต้องการที่จะพัฒนาระบบการเมืองของเราให้มีความก้าวหน้าไปกว่าระบบการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เราจะต้องกระตุ้นหรือพยายามสร้างความสนใจให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในทางการเมืองให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่พูดนี้ก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้ที่มีการศึกษาที่อยู่ในระดับต่ำจะเป็นพวกที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมือง ไม่ใช่ทุกคนมีความสำคัญเท่ากันทั้งนั้นในระบบการเมือง แต่ความสำคัญของแต่ละคนจะอยู่ตรงที่การเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองว่าเรามีบทบาทในฐานะอะไร ดังนั้นจึงเห็นว่า การศึกษาน่าจะเป็นตัวชี้ถึงการมีทัศนคติหรือความคิดของคน เนื่องจากการศึกษาจะเป็นสิ่งที่อบรมปลูกฝังให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ รู้จักคิด เกิดความมีเหตุผล ตลอดจนถึงมีบทบาทต่อการตัดสินใจ และการแสดงถึงความเชื่อมั่นในตัวเอง อย่างเช่น หากเราได้ผู้ที่มีการศึกษาที่อยู่ในระดับต่ำเข้าไปมีบทบาทในตำแหน่งที่สำคัญในทางการเมือง โอกาสที่คนผู้นั้นจะตัดสินใจผิดพลาดก็ย่อมจะสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่า อย่างน้อยผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมจะมีประสบการณ์หรือมีโอกาสในชีวิตอะไรหลายสิ่งหลายอย่างที่คนที่มีการศึกษาดำกว่าไม่เคยประสบ ดังนั้น ผมจึงเชื่อว่าการศึกษาน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของบุคคลและระดับของทัศนคติของบุคคล จึงน่าจะแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา..."¹⁷

จากข้อมูลที่ได้รับทั้งจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาล แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรในด้านระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก เป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่ศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน และพบต่อไปอีกว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองไปในแนวทางเสรีนิยมมากขึ้น ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการสนับสนุนผลการศึกษาของ Almond และ Verba ในเรื่องอิทธิพลของการศึกษากับทัศนคติทางการเมืองใน 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เอลเซเวียร์

อิตาลี และเม็กซิโก โดยพบว่า คนยิ่งได้รับการศึกษาสูงขึ้นเท่าใดจะเป็นคนที่รับรู้ การเมือง สนใจการรณรงค์เลือกตั้ง มีความคิดและสนใจการเมืองอย่างยิ่ง ชอบถก ปัญหาทางการเมืองโดยเสรี มีความเชื่อว่าตนเองมีอิทธิพลต่อรัฐบาล ร่วมเป็นสมาชิก ของพรรคการเมืองและองค์กรต่าง ๆ และมีความเชื่อมั่นในสิ่งแวดล้อมทางสังคมมากกว่า คนที่ได้รับการศึกษาน้อย¹⁸ Stouffer ก็พบว่า ระดับการศึกษาของชาวอเมริกัน มีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติทางการเมืองของเขา¹⁹ นอกจากนี้ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ พบว่าคนที่ได้รับการศึกษาจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม และพบว่าคนที่ได้รับการ ศึกษาจากต่างประเทศจะยิ่งมีทัศนคติแบบก้าวหน้ามากขึ้น²⁰ โดยสรุปการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ลิขิต อีรเวทิน ที่พบว่า ข้าราชการชั้นสูงของไทยที่มีการศึกษา สูงจะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม²¹ และสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุสรณ์ ลี้มณี ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความคิดเห็น ก้าวหน้านั้น ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นไป²² และการศึกษาของ

18

Gabriel Almond and Sidney Verba, The Civic Culture (Boston : Little, Brown and Company, 1965), p. 3.

19

Samuel A. Stouffer, Comformity and Civic Liberties : A Cross-Section of the Nation Speaks its Mind (New York : Double day Company, Inc., 1965).

20

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, "ผู้นำแต่ละรุ่นในประวัติศาสตร์," วารสาร ธรรมศาสตร์, 3 (พฤษภาคม 2517), หน้า 102-103.

21

Likhit Dhiravgin, Political Attitudes of the Bureaucratic Elite and Modernization in Thailand (Bangkok : Thaiwatanapanich, 1974), pp. 79-84.

22

อนุสรณ์ ลี้มณี, "ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการกระจายทรัพยากร ในระบบการเมืองไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2519), หน้า 44.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า สมาชิกสภาจังหวัดที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่อนุปริญญาตรีขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองไปในแนวทางเสรีนิยม

23

ทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมกับประสบการณ์ทางการเมือง

คำว่า "ประสบการณ์ทางการเมือง" ในที่นี้หมายถึง การเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น การเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล ประธานสภาจังหวัด ประธานสภาเทศบาล นายกเทศมนตรี เทศมนตรี และคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากแต่ละคน ก่อนที่จะเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากชุดปัจจุบัน

การเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ทางการเมืองอย่างหนึ่งที่น่าจะมีบทบาทอย่างมาก ในกระบวนการอบรมกล่อม เกลาจิตใจทางการเมืองที่จะนำไปสู่การสร้างทัศนคติทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดแก่บุคคล ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองตำแหน่งใดก็ตาม จึงน่าที่จะมีการศึกษาดูว่าประสบการณ์ทางการเมืองดังกล่าวจะมีส่วนสัมพันธ์ต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมของบุคคลอย่างไร แค่นั้น เพื่อการค้นหาคำตอบที่จริงดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าประสบการณ์ทางการเมืองน่าจะเป็นตัว ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลในการกำหนดหรือ เปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากกับประสบการณ์ทางการเมือง มีแสดงไว้ในตารางที่ 4 ข้อมูลในตารางที่ 4 แสดงถึงสมาชิกสภาเทศบาลมีประสบการณ์ทางการเมืองหรือไม่อย่างไร ข้อมูลนำมาจัดกลุ่มของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากที่มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ทางการเมือง เพื่อนำมาอธิบายความแตกต่างของทัศนคติทางการเมือง

23

รังสรรค์ ประเสริฐศรี, "ทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาจังหวัดชายแดนภาคใต้," วารสารวิทยาการจัดการ, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน), หน้า 58-64.

จากตารางที่ 4 แสดงทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก
จำแนกตามภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านประสบการณ์ทางการเมือง โดยแบ่ง
เป็น 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มสมาชิกที่มีประสบการณ์ทางการเมืองมีทัศนคติทางการเมืองแบบ
เสรีนิยมจำนวน 6 คน ทัศนคติแบบกลาง ๆ จำนวน 2 คน และทัศนคติแบบอนุรักษนิยม
จำนวน 6 คน สำหรับสมาชิกที่ไม่มีประสบการณ์ทางการเมือง มีทัศนคติแบบเสรีนิยม
จำนวน 4 คน จะเห็นว่าจากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมือง
ตากมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลสัมภาษณ์ได้ข้อมูลดังนี้

นายพิจิต แดงสหัส สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มเมืองตากพัฒนา

"...ผมเองเข้ามาเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยการลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็น
สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก ถ้านับรวมสมัยนี้ก็นับได้ว่าเป็นสมัยที่ 6 คือเป็นทั้งได้
รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง และได้รับการแต่งตั้งให้เข้ามาดำรงตำแหน่ง
ยอมรับว่าประสบการณ์ทางการเมืองมีส่วนอย่างมากต่อการสร้างความคิด ตลอดระยะเวลา
ที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก ผมเคยดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภา
เทศบาลและคณะกรรมการต่าง ๆ ของสภาเทศบาล ทำให้ผมได้มีโอกาสเรียนรู้การ
เมืองเข้าใจการเมืองได้แจ่มแจ้ง รู้กฎเกณฑ์กติกาในเรื่องต่าง ๆ ในทางการเมือง
มากขึ้น ความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ในทางการเมืองกับผู้ไม่มีประสบการณ์
ในทางการเมือง เวลาประชุมสภาเทศบาลแต่ละครั้ง จะเห็นข้อแตกต่างอย่างชัด
เจน เช่น ผู้ที่มีประสบการณ์มักจะกล้าแสดงความคิดเห็นหรือเสนอญัตติหรือกระทู้ต่าง ๆ
ในลักษณะที่มีความรู้ลึกซึ้งใจ เพราะเคยมีประสบการณ์และได้รับการเรียนรู้มาก่อน
ที่พูดนี้หมายถึงภาพรวมของสภาเทศบาลแนวความคิดทางการเมืองกับประสบการณ์มีส่วน
สัมพันธ์กันอย่างไร ผมเคยพูดตอนต้นแล้วว่า ประสบการณ์ทางการเมืองจะเป็นตัว
การที่ทำให้เราได้เรียนรู้ เข้าใจกับกระบวนการต่าง ๆ และระบบของการเมือง
ที่เราเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็จะเป็นตัวปลูกฝังแนวความคิด อย่างเช่น
ผมเองเล่นการเมืองมานานาย่อมรู้ว่าสิ่งใดดี ไม่ดี มีประโยชน์ต่อประชาชนมากน้อย
เพียงใด เวลามีการประชุมสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาร่างเทศบัญญัติหรือการตั้งกระทู้
ตามฝ่ายบริหาร ผมก็พยายามใช้ประสบการณ์มาเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจ หรืออย่าง
กรณีของการรวมกลุ่มกันในการลงสมัครครั้งนี้ก็เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่าน ๆ มา พบว่า
การที่ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบอิสระทำให้มีโอกาสในการที่จะนำนโยบายหรือเป้าหมาย
ที่เราได้ให้สัญญาไว้กับประชาชนผลักดันให้สำเร็จค่อนข้างมาก แต่หากมีการรวมกลุ่มกัน
กันโดยผู้ที่มีอุดมการณ์อย่างเดียวกันหรือมีนโยบายที่เหมือนกับเรา เข้าเป็นกลุ่มแล้วความ
สำเร็จย่อมมีมากกว่า ผมยอมรับว่าประสบการณ์จะเป็นตัวตัดสินใจหาต่าง ๆ ในทาง
การเมืองได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือการสะท้อนของความคิดทางการเมือง
และในการพิจารณาประชุมสภาเทศบาลไม่ว่าผมจะไม่ยอมรับ สิ่งที่เป็นสมาชิกสภา

เทศบาล (บางคนอาจไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน) ได้เสนอขึ้นมา ผมจะดูว่าสิ่งที่เสนอนั้นมีความเป็นเหตุเป็นผล มีประโยชน์ต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด เพราะผู้ที่อาจจะยังไม่มีประสบการณ์ทางการเมือง แต่เขาอาจจะมีระดับการศึกษาสูง ซึ่งการศึกษาก็เป็นตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความคิด ทศนคติของเราเป็นอย่างมาก..."²⁴

นายสิทธิชัย พิริยะธนานนท์ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มท้องถิ่นพัฒนา

"...ผมเองเคยเข้ามาดำรงตำแหน่งเทศมนตรีของสภาเทศบาลเมืองตาก 2 สมัย และเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากอีก 1 สมัย ยอมรับว่าประสบการณ์ทางการเมืองมีส่วนสำคัญหรือเป็นตัวช่วยหลอมความคิดในทางการเมืองของบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากมา 3 สมัย เห็นว่า "การมีประสบการณ์ทางการเมือง" ทำให้เรามีแนวความคิดในทางการเมืองในลักษณะที่ดีขึ้น ถ้าหากเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประชาชนมากกว่าที่จะคงไว้ให้เป็นอยู่ในระบบการเมืองในรูปแบบเดิม เหตุที่กล่าวเช่นนั้น เพราะถ้าสำรวจดูภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลชุดปัจจุบันจะเห็นว่าสมาชิกสภาส่วนใหญ่ก็คือ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนให้เข้ามาดำรงตำแหน่งดังกล่าวในสมัยที่ผ่านมา ๑ มาทั้งสิ้น แต่ละคนก็ได้รับเลือกมาคนละหลายสมัย อย่างเช่นผมเองได้รับเลือกมา 3 สมัย คุณอัมพรได้รับเลือกมา 7 สมัย หรือท่านนายกเทศมนตรีก็ 4 สมัย รวมทั้งอีกหลาย ๆ คน จะเห็นว่าสมาชิกชุดปัจจุบันเป็นสมาชิกเก่า ๆ ที่ได้รับเลือกมาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้ท้องถิ่นมีความเจริญมากขึ้น พยายามสร้างระบบการเมืองท้องถิ่นให้มีความเป็นระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น ดังตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุดนี้ มีจุดเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด ซึ่งผมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีก็คือ เดิมการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ส่วนใหญ่ผู้สมัครแต่ละคนจะลงสมัครกันเองในนามผู้สมัครอิสระไม่มีการรวมตัวกัน เป็นกลุ่มการเมือง เมื่อได้รับเลือกตั้งมาแล้วต่างคนต่างทำงาน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีอะไรเลย แต่การเลือกตั้งของสมาชิกสภาชุดนี้มีจุดเปลี่ยนแปลงก็คือ การลงสมัครรับเลือกตั้งมีการรวมตัวกันผู้สมัครเพื่อจัดทีมหรือกลุ่มการเมืองขึ้นมาแล้วส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนพิจารณาในนามของกลุ่มการเมือง ผมถือว่าสิ่งนี้คือสิ่งที่ดี เพราะอย่างน้อยในทางการเมืองก็ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความคิดในระบบประชาธิปไตยภายใต้การทำงานของกลุ่มการเมือง ให้ประชาชนได้รู้จักหรือให้ความสนใจต่อกลุ่มการเมืองมากกว่าจะพิจารณาจากตัวบุคคล หากจะถามผมว่าทำไมจึงเกิดแนวความคิดเช่นนี้ ผมขอตอบแทนกลุ่มของผมว่า จากประสบการณ์ทางการเมือง

²⁴

นายพิจิตร แดงสหัส. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก. สัมภาษณ์, 10 มีนาคม

ที่ผ่านมาเราพบข้อดีและข้อเสียของการลงสมัครแบบอิสระซึ่งพบว่าจะมีข้อเสียมากกว่าคือ นอกจากจะเข้าไปทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนที่ประชาชนได้รับเลือกมาได้ อย่างไม่เต็มที่แล้ว นโยบายหรือเป้าหมายที่เราวางไว้หรือได้สัญญาไว้กับประชาชน ก็มีโอกาที่จะได้รับการนำไปปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จเป็นไปได้ยาก และเอกภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหารหรือคณะเทศมนตรีไม่มั่นคง ดังนั้น เราจึงมีการรวมตัวกันของสมาชิก เข้าเป็นกลุ่มการเมืองแล้วส่งรายชื่อให้ประชาชนตัดสินใจในนามของกลุ่มท้องถิ่นพัฒนา เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ดังกล่าว และยังเป็นการสร้างทัศนคติใหม่ ๆ ให้กับประชาชนในการเข้ามาสนใจหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น..."²⁵

สำหรับสมาชิกท่านอื่น ๆ ก็มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ยอมรับและเห็นว่า "ประสบการณ์ทางการเมือง" มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างความคิดทางการเมืองและก่อให้เกิดความแตกต่างในทางความคิดหรือทัศนคติทางการเมือง กล่าวคือสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากที่ยังไม่มีประสบการณ์ทางการเมือง มักจะไม่ค่อยแสดงบทบาทหรือแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาเทศบาล และจากการตรวจสอบบันทึกรายงานการประชุมสภาเทศบาล เมืองตากชุดปัจจุบันในระยะเวลาการทำงานเกือบ 2 ปี มีการเปิดประชุมทั้งสมัยสามัญและสมัยวิสามัญรวม 8 ครั้ง ที่ผ่านมาพบว่า บทบาทหรือการเสนอข้อคิดเห็นในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในการประชุมสภา ผู้ที่มีบทบาทดังกล่าวส่วนใหญ่ได้แก่สมาชิกสภาเทศบาลที่มีประสบการณ์ทางการเมือง จากข้อมูลที่ได้รับทั้งจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก เมื่อพิจารณาจากตัวแปรด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมคือ ตัวแปรด้านประสบการณ์ทางการเมือง พบว่ามีส่วนสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก

ทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมกับกลุ่มการเมือง

โดยที่พรรคการเมืองคือ กลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกัน เพราะมีความคิดเห็นในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมคล้ายคลึงกัน มีจุดมุ่งหมายในการสร้างเสริมผลประโยชน์ของชาติ เพื่อ แข่งขันในการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้รับชัยชนะ เข้าไปทำการบริหารและปกครอง

25

นายสิทธิชัย พิริยะธนานนท์. สมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก. สัมภาษณ์,
6 มีนาคม 2530.

ประเทศ พรรคการเมืองจึงเป็นกลุ่มการเมืองที่ย่อมจะมีอยู่ในทุกระดับการเมืองไม่ว่าจะในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อังกฤษ สหรัฐ อเมริกา ฝรั่งเศส เป็นต้น พรรคการเมืองจะเข้ามามีบทบาทในการเลือกตั้งทุกระดับรวมไปจนถึงระดับท้องถิ่นด้วย แต่สำหรับในประเทศไทยด้วยเหตุที่พรรคการเมือง ยังมีได้หยั่งรากลึกจนเป็นสถาบันหลักในทางการเมืองไทยได้ บทบาทของพรรคการเมืองไทย จึงมีอยู่แต่เฉพาะในการเมืองระดับชาติเท่านั้น แต่ในระดับท้องถิ่นพรรคการเมืองยังคงไม่ได้เข้าไปมีบทบาทเท่าใดนัก คงมีเฉพาะบางท้องถิ่นที่พรรคการเมืองในระดับชาติให้ความสนใจเข้าไปมีบทบาท เช่น กรุงเทพมหานคร แต่เมื่อพิจารณาพรรคการเมืองท้องถิ่นของประเทศไทยแล้ว เราจะพบว่าในแต่ละท้องถิ่น จะปรากฏลักษณะของการรวมกลุ่มสร้างสถาบันของนักการเมืองในระดับท้องถิ่น เพื่อส่งสมาชิกกลุ่ม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเพื่อจะเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ในลักษณะของการรวมกลุ่มที่เรียกว่า "กลุ่มการเมือง" ซึ่งหากพิจารณาตามความหมายของพรรคการเมืองที่กล่าวมาข้างต้น ก็จะได้เห็นว่ากลุ่มการเมืองของนักการเมืองระดับท้องถิ่นนั้นก็คือ พรรคการเมืองนั่นเอง แต่ทว่าเป็นพรรคการเมืองที่มีขอบเขตก่อตั้งอยู่ในท้องถิ่นเท่านั้น เราจึงอาจนำแบบความคิดของพรรคการเมืองมาใช้ในการศึกษากลุ่มการเมืองในระดับท้องถิ่นได้โดยมีนัยเดียวกัน

พรรคการเมืองถือ เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทในการอบรมกล่อมเกล่าให้สมาชิก เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองและเป็นผลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่และบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ "หน้าที่ในการให้การศึกษาด้านการเมืองแก่ประชาชน" จะเห็นได้ว่าบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมืองในข้อนี้ก็คือ พรรคการเมืองจะทำหน้าที่อบรมให้การศึกษแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบบการเมืองและชักชวนให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง นอกจากนั้นยังเป็นการปลูกฝังแนวความคิดหรืออุดมการณ์ของพรรคการเมืองให้แก่สมาชิกหรือประชาชนจุดประสงค์ของการวิจัยนี้ต้องการศึกษาว่ากลุ่มการเมืองระดับท้องถิ่นมีบทบาทต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เพียงใด และถ้าสมาชิกสภาเทศบาลสังกัดกลุ่มการเมืองที่ต่างกันจะมีระดับทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยผู้วิจัยเห็นว่า กลุ่มการเมืองน่าจะเป็นปัจจัยที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองกับกลุ่มการเมืองที่ปรากฏในตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มการเมืองมีส่วนสัมพันธ์กับการสร้างทัศนคติทางการเมือง จะเห็นว่าสมาชิกที่สังกัดกลุ่มประชาพัฒนาจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมจำนวน 3 คน ทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมจำนวน 3 คน ทัศนคติแบบกลาง ๆ จำนวน 2 คน ส่วนกลุ่มท้องถิ่นพัฒนามีทัศนคติแบบเสรีนิยมจำนวน 7 คน และมีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมจำนวน 3 คน และเมื่อพิจารณาข้อมูลจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลในประเด็น "บทบาทของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล" ได้ข้อมูลดังนี้

พ.อ.อ.ประเสริฐ หล้าเตจา หัวหน้ากลุ่มท้องถิ่นพัฒนา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองตาก

"...กลุ่มท้องถิ่นพัฒนาเป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดตากที่ดึงขึ้นมาเพื่อรับใช้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตาก เป็นกลุ่มการเมืองที่รวมบุคคลจากหลายสาขาอาชีพ แต่มีความคิด มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน เข้ามาร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า สมาชิกของกลุ่มท้องถิ่นพัฒนาทุกคนจะต้องยอมรับมติของกลุ่ม และต้องปฏิบัติตามหากมีการฝ่าฝืนก็จะมียกโทษ การที่เรารวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มท้องถิ่นพัฒนาขึ้นมา ก็เพราะเล็งเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลในสมัยที่ผ่านมามักจะเข้ามาในรูปแบบคนต่างมา ต่างคนต่างทำ ทำให้สภาเทศบาลขาดการร่วมมือ และในขณะเดียวกันฝ่ายบริหารก็ไม่มีเอกภาพในการบริหารงาน การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ไม่ค่อยจะได้ผล แต่เมื่อเรามารวมเป็นกลุ่มการเมืองและเข้าแข่งขันสมัครรับเลือกตั้งจนได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเลือกเข้ามาเป็นฝ่ายเสียงข้างมาก สามารถจัดตั้งทีมบริหารหรือคณะเทศมนตรีขึ้นมาได้ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ แสดงให้เห็นว่าประชาชนเข้าใจต่อการเมืองในระบบการเลือกตั้ง เป็นทีมแทนการเลือกตัวบุคคล ซึ่งผมว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อระบบการเมืองในระดับชาติ เป็นการสอนให้ประชาชนเรียนรู้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเทศบาลที่ต้องการให้เป็นโรงเรียนสอนประชาธิปไตยและปลูกฝังแนวความคิดของการเมืองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในการทำงานของกลุ่มท้องถิ่น สมาชิกทุกคนจะต้องปฏิบัติตามมติของกลุ่ม และกิจกรรมใด ๆ ให้ถือว่าเป็นสิ่งที่กลุ่มดำเนิน ในการประชุมสภาเทศบาลทุกครั้งที่ผ่านมาก็ประชุมกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดในการประชุมว่า จะมีการดำเนินการในเรื่องอะไร และเรื่องใด ใครจะเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เราจะถือปฏิบัติตามมติของที่ประชุม ผมคิดว่าแนวโน้มบทบาทของการเมืองท้องถิ่น กลุ่มการเมืองจะเข้ามามีบทบาทต่อการเลือก

ตั้งมาก ประชาชนจะหันมาให้ความสนใจต่อกลุ่มการเมืองมากกว่าบุคคลเหมือนการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา การดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง ภายในกลุ่มจะยึดถือหลักการประชาธิปไตย เช่น การเลือกผู้นำกลุ่ม เราจะไม่คิดว่าใครเป็นผู้ก่อตั้ง แต่ให้สมาชิกเป็นผู้ตัดสินใจว่า ใครมีคุณสมบัติที่เหมาะสม หรือการส่งสมาชิกเข้าไปชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล และรองประธานสภาเทศบาล ทุกสิ่งจะต้องปฏิบัติตามมติของที่ประชุมกลุ่ม จึงเห็นได้ว่าบทบาทของกลุ่มต่อการตัดสินใจของสมาชิกมีมาก เพราะเมื่อมติที่ประชุมกลุ่มออกมาอย่างไร จะต้องปฏิบัติตามนั้น...”²⁶

นายวสันต์ บุญสา หัวหน้ากลุ่มเมืองตากพัฒนา สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก

“...สภาเทศบาลชุดนี้ถือว่าเป็นชุด เริ่มต้นของการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือของเทศบาลเมืองตากโฉมใหม่ เพราะเป็นการเข้ามาต่อสู้กันระหว่างกลุ่มการเมือง ซึ่งแตกต่างไปจากสมัยที่ผ่านมา การเลือกตั้งมักจะเป็นในลักษณะผู้สมัครอิสระ กลุ่มเมืองตากพัฒนาได้รวบรวมผู้สมัครทั้งที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหน้าใหม่และหน้าเก่า ส่งลงสมัคร โดยสมาชิกของกลุ่มได้ยอมรับกฎเกณฑ์และมติของกลุ่มถือเป็นหลักปฏิบัติ ปัญหาของสมาชิกทุกคนจะถูกนำมาพิจารณาในที่ประชุมประจำเดือนของกลุ่ม การที่เรามีการจัดประชุมประจำเดือน เพื่อจะได้เป็นการชี้แจงผลงานของสมาชิกให้กับที่ประชุมได้ทราบและสรุปผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม สำหรับการประชุมสภาเทศบาลแต่ละครั้งก่อนการประชุม เราจะมีการนำรายละเอียดของการประชุมสภามาเข้าที่ประชุมกันก่อน เพื่อจะได้มีการตกลงในหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ว่ากลุ่มจะให้ความเห็นชอบหรือไม่อย่างไร รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น และกลุ่มก็จะพิจารณาการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกต่อการดำเนินงาน โดยกลุ่มจะมีบทบาทโดยการกำหนดว่า กระทู้นี้ใครสมควรจะเป็นผู้เสนอ จุดนี้เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในทางการเมืองในลักษณะที่มีบทบาทมากขึ้น เพราะถือได้ว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มทำให้มีน้ำหนักมากขึ้น ผมยอมรับว่าปัจจุบันประชาชนให้ความสนใจต่อผู้สมัครที่สังกัดกลุ่มการเมืองมากกว่าผู้สมัครอิสระ จะเห็นได้ว่าสภาเทศบาลชุดนี้ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากกลุ่มการเมือง ไม่มีผู้สมัครอิสระได้รับเลือกแต่อย่างใด เหตุผลที่ประชาชนให้ความสนใจต่อกลุ่มการเมืองก็อาจจะพูดได้ว่าการประชาสัมพันธ์กลุ่ม จัดเตรียมผู้สมัคร แนะนำผู้สมัครให้ประชาชนได้ทราบถือได้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ทางกลุ่มเมืองตากพัฒนาประสบความสำเร็จอย่างมาก ประโยชน์ของการสมัครในนามกลุ่มการเมืองจะทำให้ประชาชนได้มอบความไว้วางใจให้กับทีมหนึ่งในการบริหาร และทีมที่ได้รับเลือก เป็นเสียงข้างมากก็ต้องพยายาม

26

พ.อ.อ.ประเสริฐ หล้าเตจา. นายกเทศมนตรีเมืองตาก. สัมภาษณ์.

กระทำหรือสร้างผลงานให้ดีที่สุดเพื่อให้ประชาชนยอมรับ ในขณะที่ฝ่ายที่ได้เสียงข้างน้อยก็ต้องพยายามรักษาบทบาทหน้าที่ของฝ่ายค้านให้ดีที่สุด กลุ่มเมืองตากพัฒนาของเราสำหรับสภาเทศบาลชุดปัจจุบันเราได้เสียงข้างน้อยคือ 8 เสียง ก็ทำหน้าที่ของฝ่ายค้าน แต่การเป็นฝ่ายค้านของเราก็พยายามปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนให้มากที่สุด คอยควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร หากสิ่งใดเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เราก็ให้ความเห็นชอบ แต่ถ้าหากสิ่งใดที่เราเห็นว่าหากปล่อยให้มีการดำเนินการแล้วประชาชนอาจเสียประโยชน์ เราก็ไม่ให้ความเห็นชอบ จะเห็นว่าการตัดสินใจในเรื่องใด ๆ ของสมาชิกกลุ่มเมืองตากพัฒนาจะต้องเป็นไปตามมติของกลุ่ม ผมขอยกตัวอย่างเช่นในการประชุมสภาเทศบาลเมืองตากสมัยสามัญ สมัยแรกประจำปี 2530 เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2530 ที่ประชุมก็กำหนดเสียงการเลือกตั้งประธานสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล การกำหนดสมัยประชุมเทศบาล สมัยสามัญประจำปี 2530 สิ่งที่ผมว่ามานี้ทางกลุ่มก็ได้มีการดำเนินการเปิดประชุมกลุ่มก่อน เป็นการล่วงหน้าว่าจะคัดเลือกใครลงสมัครตำแหน่งต่าง ๆ และกำหนดว่า สมัยประชุมควรจะเป็นกี่สมัย ซึ่งก็ปรากฏว่า ทางกลุ่มเราและกลุ่มตรงข้ามมีความเห็นตรงกันคือ 3 สมัย ก็ให้ความเห็นชอบในการลงคะแนนเสียง จะเห็นว่าทุกครั้งของการลงคะแนนเสียงที่ประชุมสภาเทศบาล กลุ่มของเราจะปฏิบัติตามมติกลุ่ม คือ ถ้ารับหลักการก็เทให้ทั้ง 8 เสียง ถ้าไม่รับหลักการก็ลงคะแนนเสียง 8 เสียงหรือไม่ก็งดออกเสียง สมาชิกกลุ่มมีข้อตกลงกันเลยว่าจะต้องปฏิบัติตามมติของกลุ่ม ในเมื่อเราสามารถร่วมกันจัดตั้งกลุ่มการเมืองขึ้นมา ก็ควรจะต้องปฏิบัติตามกติกาที่เราตั้งไว้ ไม่ใช่เราตั้งกติกาไว้แล้ว เราเป็นผู้ทำลายเสียเอง..."²⁷

นายธรรมจักร กุศลรัตน์

"...ผมเองปัจจุบันก็ดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการของกลุ่มเมืองตากพัฒนา ยอมรับว่ากลุ่มการเมืองท้องถิ่นโดย เฉพาะกลุ่มเมืองตากพัฒนามีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างมาก เพราะก่อนจะมีการประชุมสภาเทศบาลทางกลุ่มก็จะจัดให้มีการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีการประชุมสภาเพื่อขอมติจากที่ประชุมพุดง่ายก็คือ ทหาข้อตกลงกันก่อนว่าจะรับหรือไม่อย่างไรและใครมีเหตุผลอย่างไรก็ชี้แจงเพื่อจะได้ขอมติของกลุ่มออกมาเพื่อในวันประชุม สมาชิกสภาเทศบาลของกลุ่มจะได้ถือนำไปปฏิบัติ เห็นว่าในอนาคตการเมืองในระดับเทศบาลเมืองตาก กลุ่มการเมืองท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากและคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี และเป็นการปลุกฝังให้ประชาชนได้เรียนรู้ระบบการเมืองในระดับประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้อง เพราะในเมื่อในระดับท้องถิ่นประชาชนให้ความสนใจการเมือง ในการพิจารณาจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในระดับประเทศอย่างกรณีการเลือก ส.ส. ประชาชนก็จะพิจารณาพรรคการเมืองที่ผู้สมัคร

27

นายวสันต์ บุญสา. หัวหน้ากลุ่มเมืองตากพัฒนา. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2530.

สังกัดด้วย คือ พิจารณาทั้งพรรคและบุคคลประกอบกันไป และเป็นการสร้างระบบสถาบันพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง ..²⁸

จากข้อมูลทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สำหรับผลการวิจัย เรื่องทัศนคติทางการเมืองกับกลุ่มการเมืองที่สังกัด พบว่า สมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากที่สังกัดกลุ่มการเมืองต่างกันจะมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกัน และพบว่า สมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก สังกัดกลุ่มเมืองตากพัฒนา มีระดับทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมสูงกว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก สังกัดกลุ่มท้องถิ่นพัฒนา และกลุ่มการเมืองท้องถิ่น มีบทบาทมากต่อการตัดสินใจในทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวจึงอาจจะยอมรับได้ว่า กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเป็นองค์กรที่รวบรวมบุคคลซึ่งมีความคิดเห็นทางการเมืองและสังคมในแนวทางต่าง ๆ คล้ายคลึงกันมาอยู่ร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบาย ดังนั้นจึงน่าจะหมายความว่าทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากที่สังกัดกลุ่มการเมืองต่างก็กันน่าจะมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกันด้วยผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุสรณ์ ลีมณี ที่พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 2518 ที่สังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายแตกต่างกันจะมีทัศนคติทางการเมืองที่ต่างกัน²⁹ และผลการวิจัยของ อมร ราชณรงค์ พบว่า สมาชิกรัฐสภาไทย พุทธศักราช 2522 ที่สังกัดกลุ่มการเมืองแตกต่างกันจะมีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน และพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมสูงกว่าวุฒิสมาชิก³⁰

²⁸ นายธรรมจักร กุศลรัตน์. สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก. สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2530.

²⁹ อนุสรณ์ ลีมณี, "ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการกระจายทรัพยากรในระบบการเมืองไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการเมือง การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 44.

³⁰ อมร ราชณรงค์, "ค่านิยมทางสังคมและทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกรัฐสภาไทย พ.ศ. 2522" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการเมือง การปกครอง มหาวิทยาลัย), หน้า 99-100.

สิ่งที่คาดหวังจากการศึกษาทัศนคติทางการเมือง

ความสำเร็จของประชาธิปไตย นอกจากสิ่งคมนั้นจะต้องมีรูปแบบที่เป็นประชาธิปไตยแล้วประชาชนในสังคมนั้นจะต้องมีระบบความเชื่อ ทัศนคติ ความรู้สึกและค่านิยมที่บุคคลมีต่อทางการเมือง ในลักษณะที่สนับสนุนการปกครองประชาธิปไตย

ประเทศไทยนำรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แต่ก็ไม่สามารณ์แม้แต่ที่จะรักษารูปแบบอย่างเป็นทางการของประชาธิปไตยไว้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าค่านิยมและทัศนคติของคนไทยอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย

สมาชิกสภาเทศบาล เป็นกลุ่มบุคคลชนชั้นนำที่มีบทบาทในทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่อาจจะมีบทบาทต่อการกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการเมืองไทยระดับประเทศ ฉะนั้นทัศนคติของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากจึงน่าจะมีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย และจากการศึกษาวิจัยเรื่อง "ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมกับทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากมีทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยม

ทัศนคติที่เกื้อหนุนต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นได้แก่ทัศนคติแบบเสรีนิยม เพราะว่าแนวทางด้านเสรีนิยม เป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในด้านธรรมชาติของมนุษย์ เป็นความเชื่อว่ามีมนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล และเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดถึงความต้องการหรือผลประโยชน์ของตนเอง สามารถรู้ได้ว่า จะบรรลุถึงความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของเขาได้อย่างไร โดยไม่ต้องให้ผู้อื่นมากอยชักนำ นอกจากนั้นทัศนคติแบบเสรีนิยมยังมีลักษณะของการมีใจกว้างที่จะพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิจาร์ณญาณอาศัยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันก่อนที่จะมีการตัดสินใจ รู้จักประนีประนอม ไม่ใช่ตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งด้วยการใช้กำลังรุนแรง มีขันติอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตัว เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับความเสมอภาคระหว่างบุคคล และรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่เป็นต้น ฉะนั้นทัศนคติแบบเสรีนิยมจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

ธิปไตย³¹ ดังนั้น สมาชิกสภาเทศบาล เมืองตากที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมจึง น่าจะเป็นที่เกื้อหนุน

นอกจากนี้ผู้ที่มีลักษณะประชาธิปไตยจะต้องคิดว่าตนมีประสิทธิภาพทางการเมือง ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่จะต้อง เชื่อว่า เขาสามารถก่อให้เกิดความ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ เพราะถ้าคิดว่าตนเองไม่มีประสิทธิภาพทางการเมืองเลย คน ๆ นั้นก็จะไม่คิดว่าจะบอบประชาธิปไตยกับระบบเผด็จการต่างกันอย่างไร³² ฉะนั้น จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า เมื่อพิจารณาจากข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ จะเห็นว่า สมาชิก สภาเทศบาลเมืองตาก เป็นผู้ที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ต้องการให้การเมือง ท้องถิ่นพัฒนาไปสู่รูปแบบที่ดีขึ้นมีความ เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และมีความคิดในลักษณะที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งแม้จะมีอายุน้อยกว่าก็ต้องรับฟัง แม้เขาจะค้านก็ตาม ก็ถือว่าเป็นของธรรมดา ในขณะที่เดียวกันก็กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตัวเองออกไป ถึง แม้จะค้านกับความเห็นของคนที่อาวุโสกว่าก็ตาม เพราะถ้าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของ ตนเองทั้ง ๆ ที่ไม่เห็นด้วยกับคนอื่นก็ตามก็จะทำให้คน ๆ นั้นยอมรับอำนาจเผด็จการได้โดย ง่าย จึงอาจกล่าวได้ว่าสมาชิกสภาเทศบาล เมืองตาก เป็นผู้มีทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมที่สอดคล้องกับแนวความคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงน่าจะมีผลต่อการ พัฒนาระบบการเมืองของประเทศให้ดีขึ้น

สรุป

จากผลการศึกษา "ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมกับการสร้างทัศนคติทางการเมือง เมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก" สรุปได้ว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากมีทัศน คติทางการเมืองแบบ เสรีนิยม และปัจจัยทางด้านภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก สภาเทศบาลบางอย่างก็มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษา กลุ่มการ

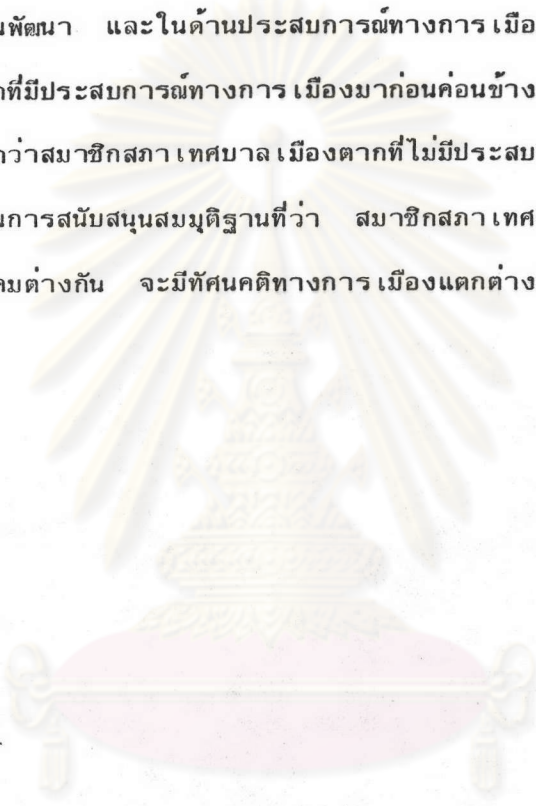
31

สุจิต บุญบงการ, "หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย," หน้า 117-23.

32

ณรงค์ ลินสวัสดิ์, จิตวิทยาทางการเมือง (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ดวงกมล, 2518), หน้า 77-80.

เมืองที่สังกัด และประสบการณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก กล่าวคือ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวแตกต่างกันจะมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกัน สมาชิกสภาเทศบาลเมืองที่มีภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมในด้านการศึกษายู่ในระดับสูง จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมมากกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ ในด้านกลุ่มการเมืองสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่สังกัดกลุ่มท้องถิ่นพัฒนาจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมสูงกว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่สังกัดกลุ่มท้องถิ่นพัฒนา และในด้านประสบการณ์ทางการเมือง พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนค่อนข้างจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบ เสรีนิยมมากกว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่ไม่มีประสบการณ์ทางการเมือง ดังนั้น ผลการวิจัยจึงเป็นการสนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตากที่มีภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมต่างกัน จะมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกันด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย